

NACIONALINĖ TEISĖS ŽINIŲ OLIMPIADA 2026

Administracinė teisė

Mokomoji medžiaga

Mykolas Romeris
universitetas

NACIONALINĖ TEISĖS ŽINIŲ OLIMPIADA

Administracinės teisės ištakos

Ar žinote, kokioje valstybėje ir kada buvo įsteigtas pirmasis pasaulyje administracinis teismas?

- Prancūzijoje 1799 m. buvo įsteigta Valstybės Taryba, kuriai 1872 m. buvo suteiktos teisminės kompetencijos. Tai buvo pirmas administracinis teismas pasaulyje. Būtent Prancūzija yra laikoma administracinės teisės tėvyne.

Ar žinote, kas pirmas Lietuvoje parašė knygą apie administracinę teisę?

Mykolas Romeris. Jis 1928 m. išleido knygą „Administracinis teismas“. Tada lietuviai pirmą kartą išsamiai sužinojo, kas yra administraciniai teismai ir kokia jų paskirtis.

Mykolas Romeris
universitetas

Kas yra administracinė teisė?

Administracinė teisė – tai teisės šaka, kurios normos reguliuoja valdymo santykius valstybėje. Tai teisės šaka nukreipta į valstybės valdymą formuojant viešojo administravimo institucijas, nustatant jų kompetenciją, nustatant asmenų teises, pareigas, draudimus, apribojimus, leidimus ir kt. Tai – teisės šaka, numatanti mūsų teisę kreiptis gynybos prieš neteisėtus valdžios institucijų veiksmus.

Viešojo administravimo subjektai - institucijos ir pareigūnai, kurie įgyvendina įstatymus, priimdami juos įgyvendinančius sprendimus, pavyzdžiui, leisdami savo poįstatyminius aktus (taisykles, tvarkas ir pan.), teikdami administracines paslaugas (pavyzdžiui, išduodami licencijas, leidimus, vairuotojo pažymėjimus ir kt.).

Mykolas Romeris
universitetas

Kokie būna viešojo administravimo subjektai?

Tai – valstybinio administravimo subjektai:

Vyriausybė, ministerijos, įstaigos prie ministerijų, Vyriausybės įstaigos bei teritoriniai jų padaliniai. Pavyzdžiui, Policijos departamentas yra įstaiga prie ministerijos, o jos teritoriniai padaliniai yra komisariatai.

Tai – regionų plėtros tarybos.

Tai – savivaldybių administravimo subjektai:

Savivaldybių tarybos, merai, administracijos, kai kurios savivaldybių įmonės, viešosios įstaigos.

Mykolas Romeris
universitetas

Kokia yra viešojo administravimo subjektų veikla?

- Viešojo administravimo subjektai:
 - leidžia taisykles, įgyvendinančias įstatymus (pavyzdžiui, kelių eismo taisykles);
 - prižiūri, kaip laikomasi įstatymų bei administracinių aktų (pavyzdžiui, prižiūri, ar viešosios maitinimo įstaigos (kavinės, restoranai) laikosi higienos reikalavimų);
 - teikia administracines paslaugas – išduoda įvairius pažymėjimus, sertifikatus, licencijas, leidimus (pavyzdžiui, vairuotojo pažymėjimus, ekologiško ūkio sertifikatą ir t. t.);
 - organizuoja viešųjų paslaugų teikimą (pavyzdžiui, viešojo transporto, sveikatos apsaugos, švietimo, finansų paslaugas).

Mykolas Romeris
universitetas

Ar visada viešojo administravimo subjektai tinkamai atlieka savo pareigas?

Reikia pripažinti, kad ne visi viešojo administravimo subjektai laikosi Konstitucijoje įtvirtinto principo „Valdžios įstaigos tarnauja žmonėms“.

Tačiau visuomet mes **turime teisę** skųsti jų veiksmus kreipdamiesi:

- į administracinius teismus;
- į kontrolierius, pvz. Seimo kontrolierių tarnybą;
- į Lietuvos administracinių ginčų komisiją bei kitas institucijas.

Mykolas Romeris
universitetas

Kokia Lietuvoje yra administracinių teismų sistema?

Lietuvoje veikia Konstitucinis Teismas, bendrosios kompetencijos teismai bei administraciniai teismai, kurie yra įkurti tam, kad būtų sprendžiami ginčai, kylantys valstybės valdymo procese. Administraciniai teismai yra dviejų pakopų:

- Regionų administracinis teismas, kuris nagrinėja bylas kaip pirmosios instancijos teismas (į jį turime pirmiausiai kreiptis);
- Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas (apeliacinė instancija, kuriai galime skųsti Regionų administracinio teismo sprendimą).

Administraciniai teismai nagrinėja, ar viešojo administravimo subjektai, priimdami sprendimus, nepažeidė principų, žmogaus teisių ir laisvių, įstatymų bei kitų teisės aktų.

Mykolas Romeris
universitetas

Administracinė teisinė atsakomybė

Egzistuoja daug teisinės atsakomybės rūšių. Pavyzdžiui, konstitucinė, baudžiamoji, civilinė, tarnybinė. Taip pat egzistuoja ir administracinė teisinė atsakomybė.

Ši teisinė atsakomybė taikoma tuomet, kai asmuo padaro administracinį nusižengimą. Pavyzdžiui, žvejojo draudžiamu būdu, vairuodamas viršijo greitį, neleistinoje vietoje vartojo alkoholinius gėrimus, vairavo neturėdamas teisių, triukšmavo, teršė aplinką, nevykdė teisėto pareigūno nurodymo, nesilaikė karantino režimo reikalavimų ir t.t.

Mykolas Romeris
universitetas

Kaip sužinoti, kokie veiksmai ar neveikimas užtraukia administracinę atsakomybę?

Visiems visuomenės nariams yra aktualus Administracinių nusižengimų kodeksas. Jame yra įtvirtintos normos, kurios skelbia, jog viena ar kita veika (veikimas arba neveikimas) yra priešinga teisės normoms. Už tokias veikas Administracinių nusižengimų kodeksas numato administracines nuobaudas ir poveikio priemones.

Ar žinote, kad....?

Administracinė teisinė atsakomybė yra taikoma jau nuo 16 metų. Taigi, daugeliui iš Jūsų! Tad už nusižengimus, padarytus būnant 16 m. ir daugiau turėsite atsakyti bendra tvarka.

Vis dėlto nusižengimą padariusiam asmeniui nuo 16 iki 18 metų yra taikomos specialiosios administracinės atsakomybės nuostatos. Susipažink su jomis ([Administracinių nusižengimų kodekso VII skyriuje](#))

Mykolas Romeris
universitetas

Ar žinote, kad....?

Tas, kas vairavo kelių transporto priemonę arba mokė praktinio vairavimo būdamas apsvaigęs nuo alkoholio, kai jo kraujyje buvo daugiau negu 1,5 promilės alkoholio, baudžiamas bauda arba areštu, arba laisvės atėmimu?

Tai reiškia, kad asmeniui taikoma nebe administracinė atsakomybė, bet baudžiamoji atsakomybė, kurios sankcijos yra daug griežtesnės ir pasekmės sunkesnės. Taigi už tam tikro pavojingumo veikas ar neveikimą administracinė atsakomybė yra keičiama baudžiamąja.

Mykolas Romeris
universitetas

Ar žinote, kad....?

Santykiuose su teisėsaugos pareigūnais asmenims kyla stresinė įtampa, jie pasimeta, nežino kaip tinkamai, teisingai elgtis. Todėl dažnai asmenys neteisingai įvertina situaciją, atlieka klaidingus veiksmus, dėl to jiems kyla neigiamos pasekmės, pavyzdžiui, skiriamos nuobaudos, apribojama veikla, jų atžvilgiu naudojamos prievartos priemonės ir kt.

Siekiant išvengti neigiamų padarinių, būtina santykiuose su teisėsaugos pareigūnais išmanyti savo teises ir pareigas, taip pat svarbu žinoti teisėsaugos pareigūnų, pavyzdžiui, policijos pareigūnų teises, pareigas, atvejus, kada jie gali naudoti prievartą, jų veiksmų, sprendimų apskundimo tvarką ir kt.

Mykolas Romeris
universitetas

Administracinė teisė ir dirbtinis intelektas

Kaip ir kur Administracinėje teisėje ir Administraciniame procese gali būti naudojamas dirbtinis intelektas?

- Prižiūrinti ir kontroliuojant visuomeninių santykių dalyvių elgesį viešojoje vietoje
- Fiksuojant ir vertinant administracinius nusižengimus
- Algoritmų pagalba, padedant pareigūnams tirti ir nagrinėti administracinius nusižengimus, rinkti įrodymus
- Nustatytų kriterijų pagalba viešojo administravimo subjektams, teismams padedant priimti objektyvius, teisingus sprendimus
- Formuojant vieningą teismų praktiką bei unifikuojant viešojo administravimo subjektų sprendimus ir kt.

Mykolas Romeris
universitetas

Administracinė teisė ir dirbtinis intelektas

Vis dėlto:

- Dirbtinis intelektas niekaip nekeičia administracinės teisės esmės. Administracinius sprendimus asmenų atžvilgiu gali priimti tik įgaliotas pareigūnas, o ne dirbtinis intelektas.
- Dirbtinis intelektas gali tik padėti priimti sprendimą, pavyzdžiui, surenkant reikiamą medžiagą, ieškant teismų bylų, įstatymų ir pan.
- Dirbtinis intelektas asistuoja, teikia pagalbą.
- Dirbtinis intelektas negali priimti asmenims sukeliančių teisines pasekmes sprendimų. Tą gali daryti tik įstatymais įgalioti kompetentingi pareigūnai.

Mykolas Romeris
universitetas

Administracinė teisė ir saviraiškos laisvė

Ar žinote, kad administracinis nusižengimas, padarytas reiškiant neapykantą asmeniui ar diskriminuojant jį dėl lyties, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų, pažiūrų, reiškia atsakomybę sunkinančias aplinkybes?

Administracinė teisė ir saviraiškos laisvė

Ar žinote, kad Lietuvos Respublikos visuomenės informavimo įstatymo 9 straipsnyje yra įtvirtinta teisė viešai kritikuoti valstybės ir savivaldybių institucijų bei įstaigų ir pareigūnų veiklą?

O to paties įstatymo 1 straipsnio 7 dalyje apibrėžta asmens kritika kaip asmens ar jo veiklos nagrinėjimas ir vertinimas neįžeidžiant asmens privataus gyvenimo, nesumenkinant dalykinės reputacijos?

Administracinė teisė ir saviraiškos laisvė

Ar žinote, kad negalima nuomonėje apie kitą asmenį platinti duomenų, publikuotų to paties asmens socialinio tinklo paskyroje be jo sutikimo?

Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas savo nutartyje yra pažymėjęs, kad socialinių tinklų paskyrose asmenų patalpinta informacija yra privati, ir jos platinimui taikoma apsauga, draudžianti kitiems asmenims be informacijos savininko sutikimo tokią informaciją viešinti.

Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2020 m. sausio 22 d. nutartis.

Šaltiniai pasiruošimui

Pagrindiniai šaltiniai:

- LR administracinių nusižengimų kodekso III, VII, XXVII-XXVIII, XXX, XXXII, XXXV skyriai;
- Policijos įstatymo 3 skyrius (teisinis policijos pareigūno statusas ir tarnybos policijoje ypatumai);

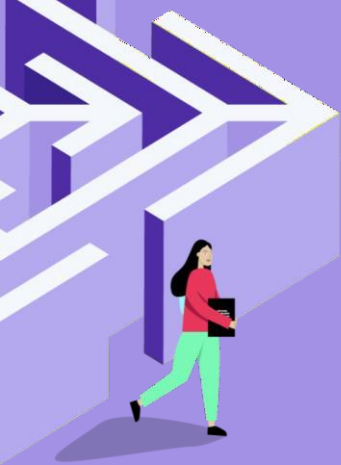
Papildomi šaltiniai:

- Viešojo administravimo įstatymo 6-20 straipsniai;
- Lietuvos Respublikos visuomenės informavimo įstatymo 1 ir 9 straipsniai.

Mykolas Romeris
universitetas

NACIONALINĖ TEISĖS ŽINIŲ OLIMPIADA

Mykolo Romerio
universitetas

